

Lisabonska strategija: ambiciozni program s mješovitim rezultatima

Dr. sc. Hrvoje Butković
Institut za međunarodne odnose, Zagreb

Pokretanje Lisabonske strategije

- Lisabonska strategija glavni strateški okvir za razvoj EU-a u proteklih 10 godina.
- Pronaći rješenje za stagnirajući ekonomski rast EU-a kroz formuliranje *policy* inicijativa koje bi implementirale sve države članice.
- Strategija je promovirala integraciju socijalnih i ekonomskih politika kroz: jačanje istraživačkih kapaciteta, dovršetak unutarnjeg tržišta, promicanje poduzetništva, fiskalnu konsolidaciju, održivost javnih financija, razvoj informacijskog društva, aktivne politike zapošljavanja, modernizacija sustava socijalne zaštite.
- Strategijom su zadani određeni ciljevi kao što su: stvaranje unutarnjeg tržišta za usluge, smanjivanje administrativnih barijera, izdvajanje 3% BDP-a na znanosti i istraživanja, 70% zaposlenost, jačanje ljudskih potencijala.
- Europsko vijeće: glavna koordinacijska uloga u provedbi Strategije
- Europska komisija: razmatra napredak u implementaciji (godišnje izvješće)

Otvorena metoda koordinacije

- Otvorena metoda koordinacije uspostavljena kako bi se širila najbolja praksa, te kako bi se zadobio najveći mogući stupanj konvergencije.

- Ubrzo nakon lansiranja Lisabonske strategije OMK pokrenuta je u ukupno 11 područja politika.

- Otvorena metoda koordinacije djeluje u fazama:
 - Europsko vijeće definira političke ciljeve
 - Zemlje članice provode smjernice u nacionalne i reg. politike -Dogovaraju se mjerila i indikatori za praćenje najbolje prakse
 - Komisija prati i ocjenjuje rezultate

Revizija Lisabonske strategije

- Lisabonska strategija postepeno je prerasla u kompleksan program s višestrukim ciljevima i nejasnom podjelom odgovornosti, pa je 2005. revidirana.

- Revidirana strategija tematski se fokusirala na ekonomski rast i na zapošljavanje - ostala područja počela su se sagledavati kao dugoročni ciljevi.

- Uspostava trogodišnjih ciklusa: 2005-2007; 2008-2010

- Nacionalni reformski programi / Lisabonski program zajednice

- Integrirane smjernice za rast i zapošljavanje

Integrirane smjernice za rast i zapošljavanje 2008-2010

Macroeconomic guidelines	
1.	To secure economic stability for sustainable growth.
2.	To safeguard economic and financial sustainability as a basis for increased employment.
3.	To promote a growth and employment orientated efficient allocation of resources.
4.	To ensure that wage developments contribute to macroeconomic stability and growth.
5.	To promote greater coherence between macroeconomic, structural and employment policies.
6.	To contribute to a dynamic and well-functioning EMU.
Microeconomic guidelines	
7.	To increase and improve investment in R&D, in particular by private business.
8.	To facilitate all forms of innovation.
9.	To facilitate the spread and effective use of ICT and build a fully inclusive information society.
10.	To strengthen the competitive advantages of its industrial base.
11.	To encourage the sustainable use of resources and strengthen the synergies between environmental protection and growth.
12.	To extend and deepen the internal market.
13.	To ensure open and competitive markets inside and outside Europe and to reap the benefits of globalisation.
14.	To create a more competitive business environment and encourage private initiative through better regulation.
15.	To promote a more entrepreneurial culture and create a supportive environment for SMEs.
16.	To expand, improve and link up European infrastructure and complete priority cross-border projects.

Integrirane smjernice za rast i zapošljavanje 2008-2010

Employment guidelines	
17.	Implement employment policies aimed at achieving full employment, improving quality and productivity at work, and strengthening social and territorial cohesion.
18.	Promote a lifecycle approach to work.
19.	Ensure inclusive labour markets, enhance work attractiveness, and make work pay for job seekers, including disadvantaged people and the inactive.
20.	Improve matching of labour market needs.
21.	Promote flexibility combined with employment security and reduce labour market segmentation, having due regard to the role of the social partners.
22.	Ensure employment-friendly labour cost developments and wage setting mechanisms.
23.	Expand and improve investment in human capital.
24.	Adapt education and training systems in response to new competence requirements.

Učinci ekonomske krize

- Da je Lisabonska strategija okončana početkom 2008. moglo bi se govoriti o relativnom uspjehu:
 - 0,2% potencijalni rast BDP-a u državama euro zone
 - 6,5 milijuna novih radnih mjesta.
- Svjetska financijska i ekonomska kriza tijekom 2008. i 2009. gotovo su poništili većinu rezultata Lisabonske strategije.
 - 2009. BDP EU-a pao je za oko 4%
 - 2008./2009. nezaposlenost porasla za 7 milijuna.
 - 2008./2009. industrijska proizvodnja EU-a pala je za oko 20%.
 - 2010. proračunski deficit EU-a dosegnuo je 7% BDP-a
 - za 2011. predviđa se da će javni dug EU-a iznositi čak 80% BDP-a
- Maastricht-ški kriteriji govore o deficitu od najviše 3%, te o javnom dugu od 60% BDP-a.

Evaluacija Lisabonske strategije

- Europska komisija, 2010: "Strategija nije bila dovoljno fokusirana na nadgledanje sistemskih rizika na financijskim tržištima, špekulacijske mjehure, potrošnju koja se temeljila na kreditima, te na porast plaća koji nije bio usklađen s rastom produktivnosti".
- Izvještaj Centra za europsku reformu iz 2010. "Jaz između država EU-a koje najbolje i onih koje najgore provode reforme veći je danas nego li je bio 2000...između država članica nije došlo do većeg stupnja konvergencije nego li postoji između država OECD-a"
- Izvještaj pravi distinkciju između:
 - država koje dobro provode lisabonske reforme (Austrija, Nizozemska, Skandinavske zemlje)
 - država koje bi mogle imati bolje rezultate (Francuska, Njemačka, Velika Britanija)
 - država koje zaostaju (Španjolska, Portugal, Italija i Grčka)
- "Države koje zaostaju kao članice euro zone nisu iskoristile smanjenu cijenu troškova posuđivanja kako bi implementirale nužne reforme".

The Lisbon Scorecard X: The Road to 2020
Centre for European Reform, 2010.

Issues	2010	Heroes	Villains	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001
A. Innovation												
Information society	B	Finland, The Netherlands, Sweden	Greece, Italy, Spain	B	B+	B+	B	B	B-	B-	C+	B+
Research & development	D	Finland, The Netherlands, Sweden	Greece, Italy, Spain	D	D	D+	C-	C-	C	C-	C+	B-
B. Liberalisation												
Telecoms & utilities	C	The Netherlands, Sweden, UK	France, Germany, Poland	C	C-	C	C+	C+	C+	B-	B-	B+
Transport	C	Germany, Sweden	Greece, Slovenia	C-	C-	C-	C+	C+	C+	B-	D-	D
Financial & general services	C	None	Too many to mention	C	B-	B-	C-	B-	C+	B-	B-	C+
C. Enterprise												
Business start-up environment	B-	Ireland, UK	Greece, Spain	B	B	B	B	C	C	B-	D	D
Regulatory burden	B-	Denmark, European Commission, Finland	Greece, Italy, Spain	B	B	B	B+	C+	C	C+	C-	D+
State aid & competition policy	C+	European Commission, The Netherlands, UK	France	C	B	B-	B-	C+	C+	C+	B-	B+
D. Employment and social inclusion												
Bringing people into the workforce	C+	Austria, Denmark, Germany, The Netherlands	Hungary, Malta, Romania	B-	B-	C+	C	C	C-	C	B-	B-
Upgrading skills	C+	Finland, Poland, Sweden	Greece, Portugal	B-	B-	B-	B-	C+	C	C	C-	D
Modernising social protection	C+	Denmark, The Netherlands, Sweden	Greece, Italy, Portugal, UK	C+	C+	C	C	B-	B-	C	B-	C+
E. Sustainable development												
Climate change	B	Germany, Sweden	Poland, Spain	B+	B+	B-	B	C-	C-	C+	C	N/A
Conclusion												
The Lisbon process	C-	Austria, Denmark, The Netherlands, Sweden	Greece, Italy, Spain	C	C+	C+	C	C	C	C+	C-	B+
Overall assessment of results	C			C	C+	C	C	C	C	C+	C	C+

Provedba Lisabonske strategije: poredak država članica 2010 i 2008

WEF, 2010
Lisbon Review Index

Economy	Rank 2010	Score	Rank 2008
Sweden	1	5.83	1
Finland	2	5.72	3
Denmark	3	5.61	2
Netherlands	4	5.51	4
Luxembourg	5	5.43	7
Germany	6	5.39	6
Austria	7	5.39	5
France	8	5.22	8
United Kingdom	9	5.15	9
Belgium	10	5.15	10
Ireland	11	5.00	11
Estonia	12	4.96	12
Cyprus	13	4.83	13
Slovenia	14	4.79	15
Czech Republic	15	4.71	16
Portugal	16	4.70	14
Malta	17	4.58	18
Spain	18	4.53	17
Slovak Republic	19	4.45	20
Lithuania	20	4.39	19
Hungary	21	4.28	22
Latvia	22	4.21	21
Greece	23	4.18	23
Poland	24	4.07	26
Italy	25	4.03	24
Romania	26	3.96	25
Bulgaria	27	3.77	27
EU 27 average		4.81	
United States		5.27	
East Asia		5.28	

Evaluacija Lisabonske strategije

- Prema Eriku Vergnaudu utemeljenost Lisabonske strategije u mekom pravu rezultirala je paradoksalnom situacijom da se reforme lako provode tamo gdje su najmanje potrebne.
- Prema Attili Aghu Lisabonska strategija predstavljala je koristan instrument za širenje područja europskih politika, te za inovacije u upravljanju tijekom posljednjih 10 godina. Strategija je predstavljala okvir za strukturne reforme tj. dugoročne reformske ideje i prakse.

Zaključci

- Kriza nije poljuljala povjerenje većine ekonomskih stručnjaka u korisnost lisabonskih reformi:
 - države koje su najviše poodmakle u provođenju lisabonskih reformi najspremnije su dočekale krizu
 - ne postoji alternativa hvatanju koraka s najkonkurentnijim svjetskim gospodarstvima
- 2008. započeo je proces stvaranja novog strateškog okvira unutar kojeg će EU u nadolazećem desetljeću provoditi lisabonske reforme
- ožujak 2010. Europska komisija donijela je dokument "Europa 2020: europska strategija za inteligentan, održiv i uključivi rast"

Hvala !

butkovic@irmo.hr